

Aan de raad

Uw Kenmerk:	Uw brief van:	Ons kenmerk:	Behandeld door:	Telefoon:	Bijlage(n):
		0086260657	J. Sloot	(0512) 386 222 2	

Onderwerp: Regionaal jaarverslag Doorstroompunt startWijzer 2024-2025
Beetsterzwaag: 25 aug 2026
Verzonden op: 26 aug 2026

Geachte raad,

Hierbij bieden we u het regionaal jaarverslag startWijzer 2024-2025 aan. Na elk schooljaar stelt startWijzer voor regio De Friese Wouden een regionaal jaarverslag Doorstroompunt en leerplicht op. In de bijlage vindt u dit jaarverslag voor schooljaar 2024-2025. Hierin staan de cijfers rondom uitvoering van de leerplichtwet en Doorstroompuntfunctie. Daarbij sturen we u ook het regionaal actieplan 2026-2029 als bijlage mee¹. Voor een aantal thema's uit het jaarverslag geven we hieronder een toelichting.

Thuiszitters

We maken ons zorgen om de groep thuiszittende jeugdigen. Dit zijn leerlingen die om diverse redenen niet naar school gaan. Het worden er steeds meer, maar we hebben ze gezamenlijk (als regio) ook beter in beeld (blz. 7). We hebben een regionaal thuiszittersprotocol, waarin we afspraken hebben gemaakt over hoe we gezamenlijk deze doelgroep in beeld houden en analyseren. Van daaruit werken we als onderwijs en gemeenten in de regio aan gezamenlijk beleid om het aantal thuiszitters te verminderen en een goed arrangement vorm te geven voor de thuiszittende leerling. Onze leerplichtambtenaar is bij alle individuele casussen betrokken en werkt er iedere dag aan om de jeugdige met een goed plan terug te laten keren in het onderwijs.

Vrijstellingen

Wij zien een toename in het aantal vrijstellingen in onze regio (blz. 8). Met name voor artikel 5 onder a van de Leerplichtwet. Voor Opsterland betreft dit 20 leerlingen (stijging van 15 leerlingen.). Dit zijn jeugdigen die psychisch en/of lichamelijk niet in staat zijn om ingeschreven te staan bij een onderwijsinstelling. Er wordt vaker een beroep op deze vrijstelling gedaan. Een leerplichtambtenaar kan en mag deze vrijstelling alleen afgeven als een onafhankelijke arts kan onderbouwen dat de jeugdige echt niet naar school kan. We zijn kritisch op het afgeven van de vrijstelling, omdat als er een mogelijkheid is om wel naar school te gaan, deze volgens ons altijd benut moet worden. We vinden het daarom belangrijk dat er een goed en gedegen onafhankelijk advies ligt als onderbouwing onder deze vrijstelling, waarin het belang van de jeugdige centraal staat.

Uitspraak Hoge Raad over vrijstelling 5 onder b

De afgelopen jaren was de stijging van het aantal vrijstellingen op grond van artikel 5 onder b van de Leerplichtwet opvallend. Voor Opsterland 13 leerlingen (stijging van 3 leerlingen). Ouders kunnen een beroep op deze vrijstelling doen als zij kunnen aantonen dat er binnen redelijke afstand van hun woning

¹ In het regionaal jaarverslag 2024-2025 staat op blz. 5 een fout bij het aantal leerlingen in het (voortgezet) speciaal onderwijs voor Opsterland. Aantal so leerlingen in 2024-2025 moet zijn 43 (i.p.v. 0). Aantal vso leerlingen in 2024-2025 moet zijn 78 (i.p.v. 8).

geen school is die tegemoet komt aan hun geloofs- of levensovertuiging. Met het ontstaan van een vrijstelling verdwijnt het zicht op de ontwikkeling van deze kinderen.

De Hoge Raad heeft het toetsingskader voor beroepen op vrijstelling op grond van artikel 5 onder b van de Leerplichtwet verduidelijkt en aangescherpt. Daarbij is expliciet vastgesteld dat het recht van het kind op onderwijs een zwaarwegend uitgangspunt vormt en dat het openbaar onderwijs in Nederland in beginsel voldoet aan de gestelde criteria. Als gevolg hiervan zijn vrijstellingen op basis van bezwaren tegen openbaar onderwijs in de praktijk nog slechts in uitzonderlijke gevallen mogelijk. Nieuwe beroepen op artikel 5 onder b voor het schooljaar 2026-2027 worden beoordeeld aan de hand van dit door de Hoge Raad geformuleerde toetsingskader. Voor kinderen die op het moment van de uitspraak al beschikten over een vrijstelling op grond van artikel 5 onder b, is een zorgvuldige overgangperiode noodzakelijk. De betreffende ouders zijn hierover in juni 2026 per brief geïnformeerd. In het schooljaar 2026-2027 zullen de leerplichtambtenaren in de regio actief met ouders in gesprek gaan om, in samenwerking met scholen en andere betrokken partners, toe te werken naar een passend onderwijs- en ontwikkelperspectief en waar mogelijk (hernieuwde) deelname aan onderwijs.

Handhaving

Vanuit het regionaal actieplan startWijzer is in 2025 een belangrijke wijziging in de organisatie van leerplicht doorgevoerd. We werken nu met drie regionale BOA's (buitengewoon opsporingsambtenaar) die uniform en efficiënt uitvoering geven aan handhavende taken binnen alle regiogemeenten. Een leerplichtambtenaar kan namelijk handhaven, wanneer het niet lukt om in het vrijwillige kader het verzuim te doen stoppen of hulpverlening in te zetten. Het handhaven is een bevoegdheid van de BOA.

Niet elke leerplichtambtenaar in onze regio beschikt over handhavingsbevoegdheid. De leerplichtambtenaar van Opsterland heeft deze bevoegdheid wel. Door de bundeling van expertise kunnen we kwalitatief hoogwaardige dienstverlening bieden, uniform handelen en kosten besparen. Handhaving zien wij als een laatste instrument om, waar nodig, een doorbraak te realiseren in het belang van de jeugdige.

Aanpak Schoolaanwezigheid

De aanpak Schoolaanwezigheid is een internationale evidence based aanpak, waarin de focus op schoolverzuim wordt verlegd naar aanwezigheid op school (los van plek en vorm), oftewel deelname aan het onderwijs. De aanpak gaat over een goede registratie van aanwezigheid, analyse van deze data en met name om dit om te zetten in effectief handelen.

In de aanpak ligt de focus niet op de groep die veel verzuim laat zien, waar we met elkaar al veel multidisciplinaire overleggen voor organiseren. De aanpak richt zich juist op wat er nodig is om alle jeugdigen goed naar school te laten gaan. Er wordt gekeken naar randvoorwaarden, zoals een goed pedagogisch klimaat, toegankelijke school voor iedereen, de leerlingen/studenten zien en horen.

StartWijzer heeft de opdracht om scholen in de regio te stimuleren en motiveren om met de aanpak schoolaanwezigheid aan de slag te gaan. En stuurt daarom bijvoorbeeld op een uniforme dataregistratie en geeft trainingen aan het onderwijs.

Voortijdig schoolverlaters (vsv)

We zien een positieve ontwikkeling in het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters in de regio. Dit daalde licht ten opzichte van voorgaand schooljaar. Die daling is met name zichtbaar in het mbo, maar ook in het vo daalt het aantal voortijdig schoolverlaters. De meeste vsv'ers (40 %) stoppen met school vanwege psychische, lichamelijke of gedragsproblematiek. Daarnaast gaat een grote groep jongeren (21 %) liever aan het werk, dan dat ze een opleiding volgen.

Overigens is de reden van uitval vaak lastig te vatten in één specifieke factor. Meestal is er sprake van een combinatie van factoren. Denk aan de jongere die een moeilijke thuissituatie heeft en (daardoor) gedragsproblematiek laat zien. Of jongeren die financiële problemen hebben en daardoor liever aan het werk gaan om geld te verdienen. Daarom doen de Doorstroomcoaches altijd een brede uitvraag bij de jongere en het onderwijs om de reden van uitval te achterhalen en daar een plan op te maken.

In Opsterland is in het schooljaar 2024-2025 wel een stijging te zien t.o.v. vorig schooljaar, er zijn 87 nieuwe voortijdig schoolverlaters bijgekomen. Vanuit vorig schooljaar waren er nog 117 vsv'ers in beeld. Het

grootste deel van deze vsv'ers (67) wordt getypeerd als zogenoemde opstappers. Zij willen niet langer naar school maar aan het werk. Een ander groot deel (52) is overbelast.

Regionaal Actieplan startWijzer 2026-2029

In het regionaal actieplan startWijzer 2026-2029 zijn de onderwerpen opgenomen waar we in de regionale samenwerking, naast reguliere taken, aandacht aan besteden. Dit gaat bijvoorbeeld om de vijf opgaven vanuit de REJA (Regionale Educatieve Jeugd Agenda), de veranderende rol van leerplicht, een nieuwe website en de implementatie van de wet Van School naar Duurzaam Werk.

Contact

Wij hopen u met deze brief voldoende geïnformeerd te hebben. Voor vragen of meer informatie kunt u contact opnemen met Jiske Sloot, beleidsadviseur jeugd en onderwijs, via jiske.sloot@opsterland.nl

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

Sandra van 't Hooge

Andries Bouwman

===

Bijlage(n):

1. Regionaal jaarverslag 2024-2025
2. Regionaal actieplan startWijzer 2026-2029